

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 825

Warszawa, 9 października 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Sławomira Mentzena.

(-) Krzysztof Bosak; (-) Bronisław Foltyn; (-) Marek Jakubiak; (-) Sławomir Mentzen; (-) Krzysztof Mulawa; (-) Bartłomiej Pejo; (-) Grzegorz Adam Płaczek; (-) Michał Połuboczek; (-) Jarosław Sachajko; (-) Krzysztof Szymański; (-) Krzysztof Tuduj; (-) Witold Tumanowicz; (-) Michał Wawer; (-) Ryszard Wilk; (-) Przemysław Wipler; (-) Andrzej Tomasz Zapalowski.

USTAWA

z dnia 2024 r.

o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473) wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, ustawę z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 30 listopada 1989 r. o Funduszu Daru Narodowego, ustawę z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r., ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, ustawę z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych, ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustawę z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r., ustawę z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, ustawę z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym, ustawę z dnia 5 lipca 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim, ustawę z dnia 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym, ustawę z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% oraz ustawę z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe.

„Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn”;

2) w art. 1:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podatkowi od darowizn, zwanemu dalej „podatkiem”, podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tytułem:

- 1) darowizny, polecenia darczyńcy;
- 2) zasiedzenia;
- 3) nieodpłatnego zniesienia współwłasności;
- 4) nieodpłatnej: renty, użytkowania oraz służebności.”,

b) uchyla się ust. 2;

3) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Nabycie własności rzeczy znajdujących się za granicą lub praw majątkowych wykonywanych za granicą podlega podatkowi, jeżeli w chwili zawarcia umowy darowizny nabywca był obywatelem polskim lub miał miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

4) w art. 3:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) nabycie własności rzeczy ruchomych znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych podlegających wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w dniu nabycia ani nabywca, ani też darczyńca nie byli obywatelami polskimi i nie mieli miejsca stałego pobytu lub siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

2) nabycie w drodze darowizny praw autorskich i praw pokrewnych, praw do projektów wynalazczych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych oraz wierzytelności wynikających z nabycia tych praw;”,

b) uchyla się pkt 4, 4a, 5, 6, 6a, 7 i 8;

5) w art. 4 w ust. 1:

a) uchyla się pkt 5a, 9 i 16,

b) pkt 18 otrzymuje brzmienie:

„18) nabycie w drodze darowizny własności (współwłasności) budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego lub udziału w takim prawie, spółdzielczego prawa do domu jednorodzinnego albo udziału w takim prawie przez repatrianta, jeżeli spełnia warunki określone w art. 16 ust. 2 pkt 2 i 3; przepisy art. 16 ust. 7 i 8 stosuje się odpowiednio.”;

6) w art. 4a:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zgłoszą nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego powstałego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4, 5, 7 i 8 oraz ust. 2 i 4 oraz”,

b) uchyla się ust. 1a,

c) w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) dane identyfikujące oraz ostatni adres darczyńcy lub innej osoby, od której lub po której została nabyta własność rzeczy lub prawa majątkowe,”;

7) uchyla się art. 4b;

8) w art. 6 w ust. 1 uchyla się pkt 1, 2, 2a, 2b, 3 i 3a;

9) w art. 7:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli obdarowany został obciążony obowiązkiem wykonania polecenia, wartość obciążenia z tego tytułu stanowi ciężar darowizny, o ile polecenie zostało wykonane.”;

b) uchyla się ust. 3 i 3a;

10) w art. 9 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku nabycia tytułem polecenia za zbywcę uznaje się darczyńcę. W przypadku gdy darczyńca nakłada na obdarowanego tytułem polecenia obowiązek przeniesienia własności rzeczy lub przeniesienia (ustanowienia) praw na rzecz darczyńcy, za zbywcę uważa się obdarowanego.”;

11) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11. Jeżeli na skutek przyjęcia darowizny następuje zwolnienie nabywcy z zobowiązania albo jego wygaśnięcie, wartość tego zobowiązania wlicza się do podstawy opodatkowania.”;

12) w art. 16:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

“1. W przypadku nabycia własności (współwłasności) budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego lub udziału w takim prawie, spółdzielczego prawa do domu jednorodzinnego albo udziału w takim prawie:

1) w drodze darowizny lub polecenia darczyńcy przez osoby zaliczane do I grupy podatkowej

– nie wlicza się do podstawy opodatkowania ich czystej wartości do łącznej wysokości nieprzekraczającej 110 m² powierzchni użytkowej budynku lub lokalu. W przypadku nabycia części (udziału) budynku mieszkalnego lub lokalu albo udziału w spółdzielczym prawie do budynku mieszkalnego lub lokalu ulga przysługuje stosownie do wielkości udziału.”,

b) w ust. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zbycie udziału w budynku lub lokalu mieszkalnym stanowiącym odrębną nieruchomość, albo spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego na rzecz innego z obdarowanych, albo;”;

13) w art. 17a w ust. 4 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) imię i nazwisko (nazwę lub firmę) oraz ostatni darczyńcy lub innej osoby, od której lub po której zostały nabyte rzeczy lub prawa majątkowe, oraz jej identyfikator podatkowy;”.

Art. 2. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 166) art. 16 otrzymuje brzmienie:

“Art. 16. Nabycie przez fundację w drodze darowizny pieniędzy lub innych rzeczy ruchomych albo praw majątkowych jest wolne od podatku od darowizn.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1966) w art. 55 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

“6. Nabywanie i zbywanie rzeczy i praw majątkowych przez kościelne osoby prawne w drodze czynności prawnych oraz spadkobrania, zapisu i zasiedzenia jest zwolnione od podatku od darowizn oraz opłaty skarbowej, jeżeli ich przedmiotem są:

- 1) rzeczy i prawa nieprzeznaczone do działalności gospodarczej;
- 2) sprowadzane z zagranicy maszyny, urządzenia i materiały poligraficzne oraz papier.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 30 listopada 1989 r. o Funduszu Daru Narodowego (Dz. U. 1989 Nr 67, poz. 406) w art. 6 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

“1. Dary na rzecz Funduszu zwolnione są od podatku od darowizn.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 544) w art. 40 ust. 6, otrzymuje brzmienie:

“6. Nabywanie i zbywanie rzeczy i praw majątkowych przez kościelne osoby prawne w drodze czynności prawnych oraz spadkobrania, zapisu i zasiedzenia jest zwolnione od podatku od darowizn oraz opłaty skarbowej, jeżeli ich przedmiotem są:

- 1) rzeczy i prawa nieprzeznaczone do działalności gospodarczej;
- 2) sprowadzone z zagranicy maszyny, urządzenia i materiały poligraficzne oraz papier.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 226, 232, 854, 858, 859, 863) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1:

a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

“3) przychodów podlegających przepisom o podatku od darowizn;”,

b) po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

“3a) przychodów wynikających z dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego lub zachowku;”;

2) w art. 21:

a) w ust. 1:

– pkt 105 otrzymuje brzmienie:

“105) dochód uzyskany ze zbycia udziałów w spółce kapitałowej, udziałów w spółdzielni, papierów wartościowych oraz z umorzenia, odkupienia, wykupienia albo unicestwienia w inny sposób tytułów uczestnictwa w funduszach kapitałowych i ze zbycia tych tytułów uczestnictwa, otrzymanych w drodze darowizny - w części odpowiadającej kwocie zapłaconego podatku od darowizn;”,

– pkt 125 otrzymuje brzmienie:

“125) wartość świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń, obliczona zgodnie z art. 11 ust. 2-2b, otrzymanych od osób zaliczonych do I i II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od darowizn, z zastrzeżeniem ust. 20;”,

– pkt 157 otrzymuje brzmienie:

“157) przychody, o których mowa w art. 20 ust. 1g:

a) fundatora albo osoby będącej w stosunku do fundatora osobą, o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od

darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473), uprawnionych do otrzymania mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej,

b) beneficjenta fundacji rodzinnej z tytułu świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej, jeżeli beneficjentem jest fundator albo osoba będąca w stosunku do fundatora osobą, o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn

- z zastrzeżeniem ust. 49;”,

b) ust. 49 otrzymuje brzmienie:

“49. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 157, stosuje się do części przychodów:

1) fundatora albo osoby będącej w stosunku do fundatora osobą, o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, uprawnionych do otrzymania mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej,

2) beneficjenta będącego fundatorem albo osobą będącą w stosunku do fundatora osobą, o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn

- odpowiadającej proporcji, o której mowa w art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej, według stanu na dzień uzyskania przychodu.”;

3) w art. 22 ust. 6d otrzymuje brzmienie:

“6d. Za koszty uzyskania przychodu z tytułu odpłatnego zbycia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. a-c, nabytych w drodze spadku, darowizny lub w inny nieodpłatny sposób, uważa się udokumentowane nakłady, które zwiększyły wartość rzeczy i praw majątkowych, poczynione w czasie ich posiadania oraz kwotę zapłaconego podatku od darowizn w takiej części, w której wartość zbywanej rzeczy lub prawa przyjęta do opodatkowania podatkiem od darowizn odpowiada łącznej wartości rzeczy i praw majątkowych przyjętej do opodatkowania podatkiem od darowizn. Do kosztów uzyskania przychodu z tytułu odpłatnego zbycia nieruchomości i praw, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. a-c, nabytych w drodze spadku zalicza się również udokumentowane koszty nabycia lub wytworzenia poniesione przez spadkodawcę oraz przypadające na podatnika ciężary spadkowe, w takiej części, w której wartość zbywanej rzeczy lub zbywanego prawa odpowiada łącznej wartości rzeczy i praw majątkowych nabytych przez podatnika. Przez ciężary spadkowe, o których mowa w zdaniu drugim, rozumie się spłacone przez podatnika długi spadkowe, zaspokojone roszczenia o

zachówek oraz wykonane zapisy zwykłe i polecenia, również w przypadku, gdy podatnik spłacił długi spadkowe, zaspokoił roszczenia o zachówek lub wykonał zapisy zwykłe i polecenia po dokonaniu odpłatnego zbycia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. a-c.”;

4) w art. 22g ust. 15 otrzymuje brzmienie:

“15. W razie nabycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części w drodze spadku lub darowizny, łączną wartość początkową nabytych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych stanowi suma ich wartości rynkowej, nie wyższa jednak od różnicy pomiędzy wartością tego przedsiębiorstwa albo jego zorganizowaną częścią a wartością składników mienia, niebędących środkami trwałymi ani wartościami niematerialnymi i prawnymi, określoną dla celów podatku od darowizn.”;

5) w art. 23 w ust. 1

a) pkt 12 otrzymuje brzmienie:

“12) podatku dochodowego i podatku od darowizn;”,

b) w pkt 45a w lit. a tiret trzecie otrzymuje brzmienie:

“- nabycie to korzysta ze zwolnienia od podatku od darowizn, lub”;

6) w art. 26 ust. 7e otrzymuje brzmienie:

“7e. Przepisy ust. 7a-7d i 7g stosuje się odpowiednio do podatników, na których utrzymaniu w roku podatkowym pozostają następujące osoby niepełnosprawne: osoba będąca w stosunku do podatnika lub jego małżonka osobą zaliczoną do I grupy podatkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn lub dziecko obce przyjęte na wychowanie przez podatnika lub jego małżonka, pod warunkiem że uzyskane w roku podatkowym dochody tych osób niepełnosprawnych nie przekraczają dwunastokrotności kwoty renty socjalnej określonej w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, w wysokości obowiązującej w grudniu roku podatkowego. Do dochodów, o których mowa w zdaniu pierwszym, nie zalicza się alimentów na rzecz dzieci, o których mowa w art. 6 ust. 4c, z uwzględnieniem art. 6 ust. 4e, świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 100a, dodatku energetycznego, o którym mowa w art. 5c ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne, dodatku osłonowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 759 i 2760 oraz z 2024 r. poz. 123), dodatku węglowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1630), dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu

wykorzystywania niektórych źródeł ciepła i dodatku dla niektórych podmiotów niebędących gospodarstwami domowymi z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła, o których mowa w art. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1772, 1693 i 2760), dodatku elektrycznego, o którym mowa w art. 27 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1704, 1785 i 2760), refundacji kwoty odpowiadającej podatkowi VAT, o której mowa w art. 18 ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. z 2024 r. poz. 303), bonu energetycznego, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego (Dz. U. poz. 859), oraz przyznanych na podstawie odrębnych przepisów zasiłku pielęgnacyjnego oraz dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów oraz kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów.”;

7) w art. 26hb w ust. 12 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

“1) powierzchni użytkowej - oznacza to powierzchnię, o której mowa w art. 16 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473);”;

8) w art. 30 w ust. 1 w pkt 17 lit. a otrzymuje brzmienie:

“a) 10% przychodów uzyskanych przez osobę będącą w stosunku do fundatora osobą zaliczoną do I lub II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, w części odpowiadającej proporcji, o której mowa w art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej, według stanu na dzień uzyskania przychodu;”;

9) w art. 44 w ust. 7c pkt 3 otrzymuje brzmienie:

“3) w prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie wykorzystują środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także innych składników majątku, o znacznej wartości, udostępnionych im nieodpłatnie przez osoby zaliczone do I i II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od darowizn, wykorzystywanych uprzednio w działalności gospodarczej prowadzonej przez te osoby i stanowiących ich własność;”.

Art. 7. W ustawie z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 80, poz. 491, Nr 107, poz. 692, Nr 160, poz. 1087; z 1999 r. Nr 15, poz. 135) w art. 16 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

“3. Zwalnia się od podatku od darowizn darowizny otrzymane przez osoby fizyczne poszkodowane w wyniku powodzi.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44, 858, 1089, 1165) w art. 30 w ust. 2a pkt 2 otrzymuje brzmienie:

“2) przejął w drodze darowizny od osoby należącej w stosunku do niego do I grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od darowizn zakład pracy chronionej prowadzony przez jedną lub więcej osób fizycznych.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2383 , 2760, z 2024 r. poz. 879) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 84a w § 1 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

“b) czynności prawne, o których mowa w ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473),”;

2) w art. 165 w § 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

“1) zeznania podatkowego przez podatników podatku od darowizn;”.

Art. 10. W ustawie z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 776, 863) w art. 21 ust. 8 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

“3) w prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie wykorzystują środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także innych składników majątku - o znacznej wartości - udostępnionych im nieodpłatnie przez osoby zaliczone do I i II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od darowizn, wykorzystywanych uprzednio w działalności gospodarczej prowadzonej przez te osoby i stanowiących ich własność;”

Art. 11. W ustawie z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 295) w art. 9:

1) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

“5) zamianę budynku mieszkalnego lub jego części, lokali mieszkalnych stanowiących odrębną nieruchomość, spółdzielczych własnościowych praw do lokalu mieszkalnego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: praw do domu jednorodzinnego lub praw do lokalu w małym domu mieszkalnym, jeżeli stronami umowy są osoby zaliczone do I grupy podatkowej zgodnie z przepisami o podatku od darowizn;”;

2) w pkt 10 lit. b i c, otrzymują brzmienie:

“b) w formie pieniężnej na podstawie umowy zawartej między osobami, o których mowa w art. 4a ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473), w wysokości przekraczającej kwotę, określoną w art. 9 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, pod warunkiem:

- złożenia deklaracji w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych właściwemu organowi podatkowemu w terminie 14 dni od daty dokonania czynności, z wyłączeniem przypadku, gdy umowa została zawarta w formie aktu notarialnego,

- udokumentowania otrzymania pieniędzy przez biorącego pożyczkę dowodem przekazania na jego rachunek płatniczy lub na jego inny rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, lub przekazem pocztowym,

c) na podstawie umowy zawartej między osobami zaliczonymi do I grupy podatkowej do wysokości kwoty niepodlegającej opodatkowaniu - na zasadach określonych w przepisach o podatku od darowizn,”.

Art. 12. W ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 356) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w ust. 1 w pkt 1 lit. g otrzymuje brzmienie:

“g) od darowizn;”;

2) w art. 15:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

“Art. 15. Wpływy z podatku od darowizn są przekazywane;”;

b) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

“1) w przypadku pobranego przez płatnika podatku od darowizn z tytułu nabycia, w drodze darowizny, własności nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: prawa do domu jednorodzinnego i prawa do lokalu w małym domu mieszkalnym - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której jest położona nieruchomość; jeżeli nieruchomość ta jest położona na obszarze różnych gmin lub darowizna obejmuje przedmioty położone na obszarze różnych gmin - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma miejsce zamieszkania (siedzibę) darczyńca w dniu przyjęcia darowizny przez obdarowanego, a jeżeli darczyńca nie ma miejsca zamieszkania (siedziby) w kraju - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania obdarowanego;

2) w przypadku pobranego przez płatnika podatku od darowizn z tytułu nabycia, w drodze nieodpłatnego zniesienia współwłasności, przedmiotów, o których mowa w pkt 1 - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której jest położona nieruchomość, a jeżeli nieruchomość jest położona na obszarze różnych gmin - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma miejsce zamieszkania nabywca w dniu powstania obowiązku podatkowego, a jeżeli nabywca nie ma miejsca zamieszkania w kraju - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania (siedziby) zbywcy;”;

3) w art. 17 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

“1. Organ podatkowy potrąca z bieżących wpływów należnych gminie kwoty przekazanego jej podatku od darowizn lub podatku od czynności cywilnoprawnych, wypłacone podatnikom tytułem zwrotu nadpłaty lub tytułem zwrotu podatku.”.

Art. 13. W ustawie z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 123, poz. 835, Nr 148, poz. 993) w art. 30:

1) w ust. 1 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

“b) darowizn, do których nie ma zastosowania ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473);”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

“2. Zwalnia się od podatku od darowizn darowizny, jeżeli do dnia 31 grudnia 2012 r. zostaną przeznaczone przez obdarowanego na usunięcie skutków powodzi.”.

Art. 14. W ustawie z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 654, 1473) w art. 30:

1) w ust. 1 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

“b) darowizn, do których nie ma zastosowania ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473);”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

“2. Zwalnia się od podatku od darowizn darowizny, jeżeli do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła powódź, zostaną przeznaczone przez obdarowanego na usunięcie skutków powodzi.”.

Art. 15. W ustawie z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 152) w art. 26 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

“5. Do przeniesienia przez kuratora własności nieruchomości lub prawa, o którym mowa w art. 4 ust. 2, stanowiących zabezpieczenie odwróconego kredytu hipotecznego, na rzecz banku nie stosuje się art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473).”.

Art. 16. W ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim (Dz. U. 2018 poz. 1432) w art. 4 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

“4. Kwoty z tytułu nieuiszczonych podatku od darowizn oraz podatku od czynności cywilnoprawnych, wraz z odsetkami za zwłokę, należne gminie Ostrowice, po ich uiszczeniu, nie są przekazywane gminie albo gminom, o których mowa w art. 1 ust. 2, i stanowią dochód budżetu państwa.”.

Art. 17. W ustawie z dnia 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 695) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 30 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

“4. W przypadku gdy rezerwujący dokonuje przeniesienia wierzytelności wynikających z umowy rezerwacyjnej na osobę zaliczaną do I albo II grupy podatkowej, o których mowa w

art. 14 ust. 3 pkt 1 albo 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473), przepisu ust. 3 nie stosuje się.”;

2) w art. 37a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

“2. W przypadku gdy nabywca będący stroną umowy deweloperskiej lub umowy, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5, dokonuje przeniesienia wierzytelności wynikających z tej umowy na osobę zaliczaną do I albo II grupy podatkowej, o których mowa w art. 14 ust. 3 pkt 1 albo 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, przepisu ust. 1 nie stosuje się.”.

Art. 18. W ustawie z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 531, 1089) w art. 5:

1) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

“1) osoby wchodzące w skład gospodarstwa domowego kredytobiorcy nie posiadają prawa własności lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego oraz w okresie pięciu lat poprzedzających złożenie wniosku o udzielenie tego kredytu nie dokonały zbycia takiego prawa w drodze darowizny na rzecz osoby zaliczanej do I albo II grupy podatkowej, o której mowa w art. 14 ust. 3 pkt 1 albo 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473);”;

2) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

“2a. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, uznaje się za spełniony również, gdy darowizna na rzecz osoby zaliczanej do I albo II grupy podatkowej, o której mowa w art. 14 ust. 3 pkt 1 albo 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, dotyczyła udziału we współwłasności lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego nie większego niż 50%, a osoba obdarowana posiadała wcześniej udział w tej współwłasności.”.

Art. 19. W ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1114, z 2024 r. poz. 1081) w art. 13 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

“5. Premia mieszkaniowa nie przysługuje, jeżeli nabycie:

1) prawa własności nieruchomości gruntowej lub jej części w celu budowy na niej domu jednorodzinnego - w przypadku gdy zgromadzone na koncie albo lokacie środki pieniężne są wypłacane w celu pokrycia całości albo części wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2,

2) prawa własności lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego - w przypadku gdy zgromadzone na koncie albo lokacie środki pieniężne są wypłacane w celu pokrycia całości albo części wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 3, innych niż wskazane w ust. 3 pkt 2,

3) spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego - w przypadku gdy zgromadzone na koncie albo lokacie środki pieniężne są wypłacane w celu pokrycia całości albo części wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 5, innych niż wskazane w ust. 4 pkt 2

- następuje od osoby zaliczanej do I grupy podatkowej, o której mowa w art. 14 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473).”.

Art. 20. 1. Ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą się odwoływać do podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć podatek od darowizn w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą się odwoływać do ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 21. Przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nabytych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 22. Przepisy ustawy zmienianej w art. 6 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do przychodów osiągniętych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania ustawy oraz rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Niniejszy projekt ustawy zakłada zmianę podatku od spadków, uregulowanego w ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473) poprzez istotną zmianę przedmiotu opodatkowania. Proponuje się wyłączenie z opodatkowania wszelkich zdarzeń prawnych związanych ze spadkobranie, tj. dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, a także zachowku. Co za tym idzie, projekt zakłada też zmianę nazwy wskazanego podatku na „podatek od darowizn”, a tym samym proponuje się zmianę tytułu ustawy.

W wyniku wprowadzenia projektu ustawy, w Polsce zostanie zniesiony podatek od spadków. Projekt ustawy zakłada zmianę w tym celu i w tym zakresie 19 ustaw.

Celem projektu jest zniesienie opodatkowania spadków, które w ocenie autorów projektu jest wyrazem bogacenia się państwa na ludzkich tragediach. Wskazany podatek obecnie nie spełnia żadnej funkcji poza fiskalną (i nawet tę w stopniu znikomym), stanowi formę podwójnego opodatkowania oraz zniechęca obywateli do oszczędzania. Konstrukcja ustawy obfituje w szereg regulacji wątpliwych na gruncie podstawowych zasad Konstytucji RP, a praktyka poboru cechuje się licznymi patologiami, które pogrążają obywateli.

Podatek od spadków i darowizn stanowi źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego (art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. g ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 356). Warto jednak zauważyć, że ma on znaczenie marginalne dla systemu finansów jednostek samorządu terytorialnego (dalej – „JST”). Zgodnie bowiem z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) wpływy łączne z podatku od spadków i darowizn w latach 2018 – 2022 r. kształtowały się następująco:

- 2018 r. – 297,9 mln zł,
- 2019 r. – 326,5 mln zł,
- 2020 r. – 304,5 mln zł,
- 2021 r. – 418 mln zł,
- 2022 r. – 540,1 mln zł.

Dla porównania, w 2022 r. dochody własne jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 175,2 mld zł. Oznacza to, że wpływy z podatku od spadków i darowizn stanowiły ledwie 0,31% tychże dochodów. Udział podatku od spadków i darowizn w strukturze finansowej JST nie sięga więc nawet 1% dochodów własnych.

Co więcej, według danych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) udział dochodów z podatku od spadków i darowizn w całości dochodów budżetowych w Polsce jest jednym z najniższych spośród 24 państw OECD, które opodatkowują spadki i darowizny. Gdyby uwzględnić same wpływy podatku spadkowego, udział ten naturalnie byłby jeszcze mniejszy.

Należy więc stwierdzić, że z perspektywy finansów samorządu terytorialnego likwidacja podatku od spadków nie miałaby praktycznie żadnego znaczenia. Nawet wpływy liczone łącznie z podatkiem od darowizn są znikome. Tym bardziej sam podatek od spadków nie pełni dla samorządów funkcji dochodowej.

W odniesieniu do podatku spadkowego należy również odrzucić argument o jego rzekomej funkcji uszczelniania systemu podatkowego. Podatek od darowizn rzeczywiście spełnia taką funkcję poprzez przeciwdziałanie omijaniu podatku dochodowego czy praniu brudnych pieniędzy. Jednak w przypadku spadków takie ryzyko nie występuje lub jest minimalne. Ludzie nie umierają bowiem w celu optymalizacji podatkowej. Stosowanie jednakowych kryteriów celowościowych dla obu tych podatków jest więc absurdalne i skutkuje jedynie utrzymywaniem niepotrzebnego ciężaru fiskalnego na obywatelach.

Podatek od spadków jest formą podwójnego, a niekiedy nawet wielokrotnego opodatkowania majątku. Obciąża on dobra, które przecież za życia spadkodawcy zostały już opodatkowane na różnych etapach akumulacji, zarówno podatkami dochodowymi, jak i innymi formami opodatkowania, w tym podatkami pośrednimi. Istnienie podatku spadkowego prowadzi zatem do nakładania dodatkowego obciążenia fiskalnego na już wcześniej opodatkowane zasoby majątkowe.

Co więcej, w przypadku otrzymania spadku z zagranicy dochodzi często do zwielokrotnienia opodatkowania. W obowiązującej ustawie przyjęto bowiem zasadę nieograniczonego obowiązku podatkowego i nie ma w niej przepisów co do wysokości podatku, gdy składniki majątku nabyte z innego państwa zostały już w nim opodatkowane. W związku z tym polscy obywatele lub osoby mające miejsce stałego pobytu w Polsce, które otrzymują spadek z zagranicy (często już tam opodatkowany), muszą ponieść na rzecz polskiego fiskusa dodatkowy koszt. W 2023 r. w tej sprawie interweniował Rzecznik Praw Obywatelskich, jednak Ministerstwo Finansów wskazało wówczas, że nie planuje nowelizacji ustawy w kierunku większej ochrony podatników, ani też zawierania dwustronnych umów o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Idąc dalej, obowiązująca ustawa utrzymuje podatek spadkowy, choć jednocześnie zawiera szereg wyłączeń od opodatkowania, zwolnień przedmiotowych i podmiotowych, a także ulgi podatkowe. Implikuje to głęboki chaos prawny, niejednorodność orzecznictwa i tym samym urąga zasadzie ustawowej określoności regulacji podatkowych oraz szerzy patologie związane z poborem ww. podatku.

Ustawodawca wyróżnił trzy grupy podatkowe, do których przynależność ma kluczowe znaczenie dla wysokości obciążenia. Dla każdej przyjęto bowiem odmienną skalę podatkową. Różnią się w nich stawki i stopień progresji. W grupach odmiennie ustalono też kwoty wolne od podatku. Ponadto dla poszczególnych grup przewidziano możliwość skorzystania z tzw. ulgi mieszkaniowej.

- Do I grupy (z kwotą wolną 36 120 zł oraz stawkami 3-7%) zalicza się: małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów.
- Do II grupy (z kwotą wolną 29 090 zł oraz stawkami 7-12%) zalicza się: zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych.
- Do III grupy (z kwotą wolną 5 733 zł oraz stawkami 12-20%) zalicza się: innych nabywców.

Dodatkowo w ramach I grupy wyodrębniono jeszcze jedną kategorię podatników – grupę „zerową”, do której zalicza się: małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę. Osoby te mogą być (po spełnieniu określonych warunków) całkowicie zwolnione od opodatkowania.

Kolejną patologią podatku spadkowego jest konstrukcja warunków pozwalających na zwolnienie od niego tzw. grupy zerowej. Żeby uzyskać takie zwolnienie, osoba najbliższa musi zgłosić (na konkretnym formularzu) fakt otrzymania majątku naczelnikowi urzędu skarbowego w ciągu 6 miesięcy od otrzymania spadku. Niezachowanie tego terminu powoduje konieczność zapłaty. Przeciętny podatnik często nie ma świadomości tych obowiązków. Tym bardziej w obliczu rodzinnej tragedii nie zastanawia się nad tym, jak drakońskie pułapki zastawił na niego „racjonalny prawodawca”. Co więcej, jeśli spadkobierców jest kilku, to każdy z nich musi pamiętać o zgłoszeniu informacji do urzędu, a niezgłoszenie nabycia spadku tylko przez jednego lub kilku wybranych spadkobierców, przy jednoczesnym zgłoszeniu pozostałych, ułatwia organom podatkowym egzekwowanie zapłaty.

W rezultacie tak rygorystycznych zasad, po upływie terminu podatnicy są zmuszani do zapłaty podatku, którego zgodnie ze zwolnieniem mogli nie płacić. W mediach wielokrotnie podnoszono absurdalny charakter tych przepisów, które prowadzą do ludzkich dramatów. Podatnicy muszą sprzedawać odziedziczone mieszkania, kupować mniejsze i tańsze lokale, zamykać firmy czy ogłaszać upadłość konsumencką. A to tylko po to, żeby w obliczu śmierci bliskich zapłacić jeszcze dodatkową daninę na rzecz państwa. Co więcej, jeśli urzędnicy skarbowi uznają, że podatnik celowo nie zgłosił informacji o otrzymaniu spadku, możliwe jest nawet wytoczenie przeciwko niemu postępowania karno-skarbowego. To zaś może skończyć

się karą grzywny, a w najgorszych wypadkach nawet karą ograniczenia lub pozbawienia wolności.

Obecna konstrukcja przepisów budzi poważne wątpliwości pod względem zgodności z Konstytucją RP, zwłaszcza z wynikającymi z niej zasadami: demokratycznego państwa prawnego, proporcjonalności, a także ochrony zaufania obywateli do państwa i prawa. Ratio legis często przywoływane przy stanowieniu podatku od spadków tj. rzekoma realizacja zasad sprawiedliwości społecznej, czy też przeciwdziałanie wzrostowi nierówności społecznych jest w tym przypadku skrajnie wypaczone. Podatek spadkowy pogrąża bowiem osoby najuboższe oraz z najniższym wykształceniem, które nie dysponują środkami finansowymi lub wiedzą pozwalającą na rozeznanie w obecnym chaosie prawnopodatkowym.

Warto zauważyć, że likwidacja podatku od spadków w Polsce wcale nie byłaby ewenementem ani w skali europejskiej, ani też światowej.

Obecnie podatek od spadków nie występuje w 9 krajach Unii Europejskiej. Należą do nich Austria, Słowacja, Czechy, Szwecja, Estonia, Łotwa, Rumunia, Cypr i Malta. Wśród państw EFTA podatku spadkowego nie ma również w Norwegii (zniesiony w 2014 r.), Liechtensteinie oraz w poszczególnych kantonach Szwajcarii. Tej formy opodatkowania nie utrzymują więc nawet państwa uznawane za wzorce państw opiekuńczych, słynące z restrykcyjnej polityki podatkowej i szerokiej redystrybucji dóbr, tj. Szwecja i Norwegia.

Wśród innych państw spoza UE podatek od spadków nie istnieje m.in. w: Kanadzie, Chinach, Izraelu, Australii, Nowej Zelandii, Armenii, Egipcie, Gruzji, Gibraltarze, Indiach oraz Kosowie. Dyskusja nad likwidacją podatku spadkowego toczyła się również w ostatnim roku w Wielkiej Brytanii.

Zniesienie tego podatku przez Polskę jest tym bardziej uzasadnione, że spośród krajów OECD, które jeszcze go utrzymują, Polska odnotowuje z tego tytułu jedno z najniższych wpływów w stosunku do całego budżetu państwa.

Na koniec warto podkreślić, że sam fakt opodatkowania spadków pozostaje wysoce niemoralny. Jest to podatek nakładany w związku z rodzinnymi tragediami, często określany jako „podatek od wdów i sierot”. Obciąża majątki osób, które w trakcie swojego życia ciężko pracowały i odprowadzały podatki od swoich zarobków. Tymczasem wraz z ich śmiercią państwo niczym hiena cmentarna wyciąga procent z tego, co pozostawiają na świecie swoim najbliższym.

Podatek spadkowy jest również demoralizujący dla społeczeństwa. Zniechęca do oszczędzania i gromadzenia kapitału, zachęcając jednocześnie do konsumpcji i trwonienia majątku. Jest nakładany na majątek tylko dlatego, że jego właściciel chciał go przekazać swoim dzieciom zamiast skonsumować go przed śmiercią.

II. Różnica między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym oraz przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

W wyniku wprowadzenia niniejszego projektu ustawy, w Polsce zostanie zniesiony podatek od spadków. Projekt ustawy zakłada zmianę w tym celu i w tym zakresie 19 ustaw:

- 1) ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (art. 1 projektu), poprzez:
 - a) zmianę tytułu ustawy,
 - b) zmiany w art. 1 ust. 1, w art. 2, w art. 3 ust. 1 i 2, w art. 4 w ust. 1 pkt 18, w art. 4a w ust. 1 pkt 1 i w ust. 5 pkt 2, w art. 7 ust. 2, w art. 9 ust. 4, art. 11, w art. 16 ust. 1 i w ust. 7 pkt 1 oraz w art. 17a w ust. 4 w pkt 1 lit a,
 - c) uchylene w art. 1 ust. 2, w art. 3 pkt 4, 4a, 5, 6, 6a, 7 i 8, w art. 4 w ust. 1 pkt 5a, 9 i 16, w art. 4a ust. 1a, art. 4b, w art. 6 w ust. 1 pkt 1, 2, 2a, 2b, 3 i 3a oraz w art. 7 ust. 3 i 3a;
- 2) ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (art. 2 projektu) poprzez zmianę w art. 16;
- 3) ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 3 projektu) poprzez zmianę w art. 55 ust. 6;
- 4) ustawy z dnia 30 listopada 1989 r. o Funduszu Daru Narodowego (art. 4 projektu) poprzez zmianę w art. 6 ust. 1;
- 5) ustawy z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (art. 5 projektu) poprzez zmianę w art. 40 ust. 6;
- 6) ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 6 projektu) poprzez:
 - a) zmiany w art. 2 w ust. 1 pkt 3, w art. 21 w ust. 1 pkt 105, 125 i 157 i ust. 49, w art. 22 ust. 6d, w art. 22g ust. 15, w art. 23 w ust. 1 pkt 12 i w pkt 45a w lit. a tiret trzecie, w art. 26 ust. 7e, w art. 26hb w ust. 12 pkt 1, w art. 30 w ust. 1 w pkt 17 lit. a oraz w art. 44 w ust. 7c pkt 3,
 - b) dodanie w art. 2 w ust. 1 po pkt 3 pkt 3a;
- 7) ustawy z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r. (art. 7 projektu) poprzez zmianę w art. 16 ust. 3;
- 8) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (art. 8 projektu) poprzez zmianę w art. 30 w ust. 2a pkt 2;
- 9) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (art. 9 projektu) poprzez zmiany w art. 84a w § 1 w pkt 1 lit. b oraz w art. 165 w § 7 pkt 1;
- 10) ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (art. 10 projektu) poprzez zmianę w art. 21 ust. 8 pkt 3;

- 11) ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (art. 11 projektu) poprzez zmiany w art. 9 pkt 5 oraz w pkt 10 lit b i c;
- 12) ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art. 12 projektu) poprzez zmiany w art. 4 w ust. 1 w pkt 1 lit. g, w art. 15 we wprowadzeniu do wyliczenia oraz pkt 1 i 2 oraz w art. 17 ust. 1;
- 13) ustawy z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (art. 13 projektu) poprzez zmiany w art. 30 w ust. 1 w pkt 1 lit. b oraz ust. 2;
- 14) ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (art. 14 projektu) poprzez zmiany w art. 30 w ust. 1 w pkt 1 lit. b oraz ust. 2;
- 15) ustawy z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (art. 15 projektu) poprzez zmianę w art. 26 ust. 5;
- 16) ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim (art. 16 projektu) poprzez zmianę w art. 4 ust. 4;
- 17) ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym (art. 17 projektu) poprzez zmiany w art. 30 ust. 4 oraz w art. 37a ust. 2;
- 18) ustawy z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% (art. 18 projektu) poprzez zmiany w art. 5 w ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2a;
- 19) ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe (art. 19 projektu) poprzez zmianę w art. 13 ust. 5.

Proponuje się także przepisy przejściowe (art. 20 - 22), zgodnie z którymi:

- 1) ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą się odwoływać do podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć podatek od darowizn w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą;
- 2) ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą się odwoływać do ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą;
- 3) przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nabytych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 4) przepisy ustawy zmienianej w art. 6 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do przychodów osiągniętych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Proponuje się także przepis o wejściu w życie ustawy (art. 23), który jest zgodny z zasadą odpowiedniej vacatio legis, gdyż jest dłuższy niż 14 dni, a także dłuższy niż wynikający z

poglądu prezentowanego przez Trybunał Konstytucyjny, zgodnie z którym okres minimalny vacatio legis w przypadku ustaw podatkowych nie powinien być krótszy niż jeden miesiąc.

Projektodawcy stoją na stanowisku, iż likwidacja tego obciążenia przyniesie pozytywne skutki społeczne. Przede wszystkim stworzy środowisko przyjazne oszczędzaniu, nie karząc szczytnych zachowań, takich jak przekazywanie dóbr osobom najbliższym. Zmniejszy się także zakres obciążeń oraz związanych z ich poborem rygorów formalnych, dotkliwych zwłaszcza dla osób najuboższych. Wszyscy obywatele będą w równym stopniu zwolnieni z daniny na rzecz państwa. Zmniejszenie obciążeń finansowych w dziedziczeniu będzie również realizacją konstytucyjnej zasady ochrony rodziny.

Zniesienie podatku spadkowego będzie miało korzystny wpływ na rozwój gospodarczy. Przyczyni się do stabilności finansowej rodzinnych firm. Wzrośnie konkurencyjność Polski na tle innych krajów Unii Europejskiej, ponieważ będzie ona atrakcyjnym miejscem do lokowania majątku i prowadzenia działalności gospodarczej. W związku z tym przewiduje się zwiększenie napływu zagranicznego kapitału oraz inwestycji. Skutkiem będzie też przeciwdziałanie podwójnemu, a niekiedy potrójnemu opodatkowaniu spadków transgranicznych. Likwidacja zbędnych obciążeń fiskalnych wpisuje się również w realizację założeń jednolitego rynku unijnego, szczególnie swobody przepływu kapitału i płatności (art. 63 TFUE), swobody przedsiębiorczości (art. 49 TFUE), przemieszczania się (art. 21 TFUE), świadczenia usług (art. 56 TFUE) oraz przepływu pracowników (art. 45 TFUE).

Projekt nie zawiera przepisów określających zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Wdrożenie projektowanych przepisów nie spowoduje wzrostu obciążeń administracyjnych mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Wprowadzenie projektu w życie spowoduje zmniejszenie wpływów do budżetów JST, przy czym jak wskazano powyżej, będzie to zmiana nieodczuwalna dla finansów samorządowych. Obecne wpływy są marginalne i nie sięgają nawet 1% dochodów własnych JST. Państwo natomiast zaoszczędzi na kosztach poboru podatku. Należy bowiem wskazać, że obecnie wydatki państwa związane z poborem wszystkich podatków oraz innych należności są na wysokim poziomie i systematycznie rosną. W ostatnich latach kształtowały się następująco:

- 2018 r. – ok. 2,2 mld zł,
- 2019 r. – ok. 2,3 mld zł,
- 2020 r. – ok. 2,3 mld zł,
- 2021 r. – ok. 2,5 mld zł,
- 2022 r. – ok. 2,6 mld zł.

Likwidacja podatku spadkowego wpłynie również korzystnie na system prawny. Przede wszystkim dojdzie do redukcji ilości przepisów prawa podatkowego, co jest szczególnie istotne w obliczu rosnącej w ostatnich latach inflacji prawa w Polsce. Ponadto wraz ze zniesieniem tego podatku, zniknie dotycząca go konstrukcja licznych wyłączeń, zwolnień i ulg, stopni progresji oraz różnorodnych stawek (w zakresie dziedziczenia). Dojdzie więc do uproszczenia systemu podatkowego i wzmocnienia ogólnych zasad prawa podatkowego, w szczególności: zasady ustawowej określoności regulacji podatkowych, zasady niedyskryminacji, zasady zaufania podatników do państwa i prawa oraz zasady proporcjonalności. Zostanie również ograniczona biurokracja związana z prowadzeniem procedur administracyjnych, zarówno po stronie spadkobierców, jak i organów podatkowych.

III. Źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Projekt nie generuje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Doprowadzi jedynie do znikomego uszczuplenia dochodów własnych JST. Skarb Państwa odnotuje natomiast oszczędności w zakresie kosztów poboru podatku.

IV. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Zdaniem projektodawców, w wyniku likwidacji podatku od spadków konieczne będzie dokonanie przez Ministra Finansów zmiany obowiązujących aktów wykonawczych do ustawy, w tym:

- 1) rozporządzenia w sprawie wzoru zgłoszenia o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych (Dz. U. poz. 2060),
- 2) rozporządzenia w sprawie zeznania podatkowego składanego przez podatników podatku od spadków i darowizn (Dz. U. poz. 2068),
- 3) rozporządzenia w sprawie zgłoszenia o nabyciu własności przedsiębiorstwa lub udziału w nim (Dz. U. poz. 2030 z późn. zm.),
- 4) rozporządzenia w sprawie ustalenia kwot wartości rzeczy i praw majątkowych zwolnionych od podatku od spadków i darowizn i niepodlegających opodatkowaniu tym podatkiem oraz skal podatkowych, według których oblicza się ten podatek (Dz. U. poz. 1226),
- 5) rozporządzenia w sprawie pobierania podatku od spadków i darowizn przez płatników (Dz. U. poz. 2532).

Zmiany będą miały na celu dostosowanie treści rozporządzeń do nowego stanu prawnego.

V. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej. Warto zaznaczyć, że podatek od spadków nie obowiązuje w 9 państwach członkowskich UE: Austrii, Słowacji, Czechach, Szwecji, Estonii, Łotwie, Rumunii, Cyprze i Malcie.

VI. Oświadczenie o zgodności z Konstytucją RP

Projekt ustawy jest zgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

VII. Konsultacje społeczne

Projekt nie był poddawany formalnym konsultacjom społecznym.

VIII. Inne

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych i nie określa wymogów dotyczących świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 334).

Projektowana ustawa nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

**DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)
projektu ustawy**

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw.

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

poseł Sławomir Mentzen

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Projekt ustawy zakłada zmianę podatku od spadków, uregulowanego w ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 596, 1473) poprzez istotną zmianę przedmiotu opodatkowania. Proponuje się wyłączenie z opodatkowania wszelkich zdarzeń prawnych związanych ze spadkobraniem – tj. dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, a także zachowku. Co za tym idzie, projekt zakłada też zmianę nazwy wskazanego podatku na „podatek od darowizn”, a tym samym proponuje się zmianę tytułu ustawy.

W wyniku wprowadzenia projektu ustawy, w Polsce zostanie zniesiony podatek od spadków. Projekt ustawy zakłada zmianę w tym celu i w tym zakresie 19 ustaw. Celem projektu jest zniesienie opodatkowania spadków, które w ocenie autorów projektu jest wyrazem bogacenia się państwa na ludzkich tragediach. Wskazany podatek obecnie nie spełnia żadnej funkcji poza fiskalną (i nawet tę w stopniu znikomym), stanowi formę podwójnego opodatkowania oraz zniechęca obywateli do oszczędzania. Konstrukcja obecnej ustawy obfituje w szereg regulacji wątpliwych na gruncie podstawowych zasad Konstytucji RP, a praktyka poboru cechuje się licznymi patologiami, które pogrążają obywateli.

W odniesieniu do podatku spadkowego należy odrzucić argument o jego rzekomej funkcji uszczelniania systemu podatkowego. Podatek od darowizn rzeczywiście spełnia taką funkcję poprzez przeciwdziałanie omijaniu podatku dochodowego czy praniu brudnych pieniędzy. Jednak w przypadku spadków takie ryzyko nie występuje lub jest minimalne. Ludzie nie umierają bowiem w celu optymalizacji podatkowej. Stosowanie

jednakowych kryteriów celowościowych dla obu tych podatków jest więc absurdalne i skutkuje jedynie utrzymywaniem niepotrzebnego ciężaru fiskalnego na obywatelach.

Podatek od spadków jest formą podwójnego, a niekiedy nawet wielokrotnego opodatkowania majątku. Obciąża on dobra, które przecież za życia spadkodawcy zostały już opodatkowane na różnych etapach akumulacji, zarówno podatkami dochodowymi, jak i innymi formami opodatkowania, w tym podatkami pośrednimi. Istnienie podatku spadkowego prowadzi zatem do nakładania dodatkowego obciążenia fiskalnego na już wcześniej opodatkowane zasoby majątkowe.

Co więcej, w przypadku otrzymania spadku z zagranicy dochodzi często do zwielokrotnienia opodatkowania. W obowiązującej ustawie przyjęto bowiem zasadę nieograniczonego obowiązku podatkowego i nie ma w niej przepisów co do wysokości podatku, gdy składniki majątku nabyte z innego państwa zostały już w nim opodatkowane. W związku z tym polscy obywatele lub osoby mające miejsce stałego pobytu w Polsce, które otrzymują spadek z zagranicy (często już tam opodatkowany), muszą ponieść na rzecz polskiego fiskusa dodatkowy koszt. W 2023 r. w tej sprawie interweniował Rzecznik Praw Obywatelskich, jednak Ministerstwo Finansów wskazało wówczas, że nie planuje nowelizacji ustawy w kierunku większej ochrony podatników, ani też zawierania dwustronnych umów o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Idąc dalej, obowiązująca ustawa utrzymuje podatek spadkowy, choć jednocześnie zawiera szereg wyłączeń od opodatkowania, zwolnień przedmiotowych i podmiotowych, a także ulgi podatkowe. Implikuje to głęboki chaos prawny, niejednorodność orzecznictwa i tym samym urąga zasadzie ustawowej określoności regulacji podatkowych oraz szerzy patologie związane z poborem ww. podatku.

Ustawodawca wyróżnił trzy grupy podatkowe, do których przynależność ma kluczowe znaczenie dla wysokości obciążenia. Dla każdej przyjęto bowiem odmienną skalę podatkową. Różnią się w nich stawki i stopień progresji. W grupach odmiennie ustalono też kwoty wolne od podatku. Ponadto dla poszczególnych grup przewidziano możliwość skorzystania z tzw. ulgi mieszkaniowej.

- Do I grupy (z kwotą wolną 36 120 zł oraz stawkami 3-7%) zalicza się: małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów.
- Do II grupy (z kwotą wolną 29 090 zł oraz stawkami 7-12%) zalicza się: zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych.

- Do III grupy (z kwotą wolną 5 733 zł oraz stawkami 12-20%) zalicza się: innych nabywców.

Dodatkowo w ramach I grupy wyodrębniono jeszcze jedną kategorię podatników – grupę „zerową”, do której zalicza się: małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę. Osoby te mogą być (po spełnieniu określonych warunków) całkowicie zwolnione od opodatkowania.

Kolejną patologią podatku spadkowego jest konstrukcja warunków pozwalających na zwolnienie od niego tzw. grupy zerowej. Żeby uzyskać takie zwolnienie, osoba najbliższa musi zgłosić (na konkretnym formularzu) fakt otrzymania majątku naczelnikowi urzędu skarbowego w ciągu 6 miesięcy od otrzymania spadku. Niezachowanie tego terminu powoduje konieczność zapłaty. Przeciętny podatnik często nie ma świadomości tych obowiązków. Tym bardziej w obliczu rodzinnej tragedii nie zastanawia się nad tym, jak drażniące pułapki zastawił na niego „racjonalny prawodawca”. Co więcej, jeśli spadkobierców jest kilku, to każdy z nich musi pamiętać o zgłoszeniu informacji do urzędu, a niezgłoszenie nabycia spadku tylko przez jednego lub kilku wybranych spadkobierców, przy jednoczesnym zgłoszeniu pozostałych, ułatwia organom podatkowym egzekwowanie zapłaty.

W rezultacie tak rygorystycznych zasad, po upływie terminu podatnicy są zmuszani do zapłaty podatku, którego zgodnie ze zwolnieniem mogli nie płacić. W mediach wielokrotnie podnoszono absurdalny charakter tych przepisów, które prowadzą do ludzkich dramatów. Podatnicy muszą sprzedawać odziedziczone mieszkania, kupować mniejsze i tańsze lokale, zamykać firmy czy ogłaszać upadłość konsumencką. A to tylko po to, żeby w obliczu śmierci bliskich zapłacić jeszcze dodatkową daninę na rzecz państwa. Co więcej, jeśli urzędnicy skarbowi uznają, że podatnik celowo nie zgłosił informacji o otrzymaniu spadku, możliwe jest nawet wytoczenie przeciwko niemu postępowania karno-skarbowego. To zaś może skończyć się karą grzywny, a w najgorszych wypadkach nawet karą ograniczenia lub pozbawienia wolności.

Obecna konstrukcja przepisów budzi poważne wątpliwości pod względem zgodności z Konstytucją RP, zwłaszcza z wynikającymi z niej zasadami: demokratycznego państwa prawnego, proporcjonalności, a także ochrony zaufania obywateli do państwa i prawa. Ratio legis często przywoływane przy stanowieniu podatku od spadków tj. rzekoma realizacja zasad sprawiedliwości społecznej, czy też przeciwdziałanie wzrostowi nierówności społecznych jest w tym przypadku skrajnie wypaczone. Podatek spadkowy pogrąża bowiem osoby najuboższe oraz z najniższym wykształceniem, które nie dysponują środkami finansowymi lub wiedzą pozwalającą na rozeznanie w obecnym chaosie prawno-podatkowym.

Likwidacja podatku od spadków w Polsce wcale nie byłaby ewenementem ani w skali europejskiej, ani też światowej. Obecnie podatek od spadków nie występuje w 9

krajach Unii Europejskiej. Należą do nich Austria, Słowacja, Czechy, Szwecja, Estonia, Łotwa, Rumunia, Cypr i Malta. Wśród państw EFTA podatku spadkowego nie ma również w Norwegii (zniesiony w 2014 r.), Liechtensteinie oraz w poszczególnych kantonach Szwajcarii. Tej formy opodatkowania nie utrzymują więc nawet państwa uznawane za wzorce państw opiekuńczych tj. Szwecja i Norwegia.

Wśród innych państw spoza UE podatek od spadków nie istnieje m.in. w: Kanadzie, Chinach, Izraelu, Australii, Nowej Zelandii, Armenii, Egipcie, Gruzji, Gibraltarze, Indiach oraz Kosowie. Dyskusja nad likwidacją podatku spadkowego toczyła się również w ostatnim roku w Wielkiej Brytanii.

Zniesienie tego podatku przez Polskę jest tym bardziej uzasadnione, że spośród krajów OECD, które jeszcze go utrzymują, Polska odnotowuje z tego tytułu jedno z najniższych wpływów w stosunku do całego budżetu państwa.

Sam fakt opodatkowania spadków pozostaje wysoce niemoralny. Jest to podatek nakładany w związku z rodzinnymi tragediami, często określany jako „podatek od wdów i sierot”. Obciąża majątki osób, które w trakcie swojego życia ciężko pracowały i odprowadzały podatki od swoich zarobków. Tymczasem wraz z ich śmiercią państwo niczym hiena cmentarna wyciąga procent z tego, co pozostawiają na świecie swoim najbliższym.

Podatek ten zniechęca do oszczędzania i gromadzenia kapitału, zachęcając do konsumpcji i trwonienia majątku. Jest nakładany na majątek tylko dlatego, że jego właściciel chciał go przekazać swoim dzieciom zamiast skonsumować go przed śmiercią.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

☐ Nie

Nie rozważano rozwiązań alternatywnych, gdyż w inny sposób niż zmiana przepisów związanych z wyłączeniem z opodatkowania wszelkich zdarzeń prawnych związanych ze spadkobranie, nie można osiągnąć celu ustawy jakim jest zniesienie w Polsce podatku od spadków.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

W wyniku wprowadzenia niniejszego projektu ustawy, w Polsce zostanie zniesiony podatek od spadków.

Projekt ustawy zakłada zmianę w tym celu i w tym zakresie 19 ustaw:

- 1) ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (art. 1 projektu), poprzez:
 - a) zmianę tytułu ustawy,
 - b) zmiany w art. 1 ust. 1, w art. 2, w art. 3 ust. 1 i 2, w art. 4 w ust. 1 pkt 18, w art. 4a w ust. 1 pkt 1 i w ust. 5 pkt 2, w art. 7 ust. 2, w art. 9 ust. 4, art. 11, w art. 16 ust. 1 i w ust. 7 pkt 1 oraz w art. 17a w ust. 4 w pkt 1 lit a,
 - c) uchylenie w art. 1 ust. 2, w art. 3 pkt 4, 4a, 5, 6, 6a, 7 i 8, w art. 4 w ust. 1 pkt 5a, 9 i 16, w art. 4a ust. 1a, art. 4b, w art. 6 w ust. 1 pkt 1, 2, 2a, 2b, 3 i 3a oraz w art. 7 ust. 3 i 3a;
- 2) ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (art. 2 projektu) poprzez zmianę w art. 16;
- 3) ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 3 projektu) poprzez zmianę w art. 55 ust. 6;
- 4) ustawy z dnia 30 listopada 1989 r. o Funduszu Daru Narodowego (art. 4 projektu) poprzez zmianę w art. 6 ust. 1;
- 5) ustawy z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (art. 5 projektu) poprzez zmianę w art. 40 ust. 6;
- 6) ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 6 projektu) poprzez:
 - a) zmiany w art. 2 w ust. 1 pkt 3, w art. 21 w ust. 1 pkt 105, 125 i 157 i ust. 49, w art. 22 ust. 6d, w art. 22g ust. 15, w art. 23 w ust. 1 pkt 12 i w pkt 45a w lit. a tiret trzecie, w art. 26 ust. 7e, w art. 26hb w ust. 12 pkt 1, w art. 30 w ust. 1 w pkt 17 lit. a oraz w art. 44 w ust. 7c pkt 3,
 - b) dodanie w art. 2 w ust. 1 po pkt 3 pkt 3a;
- 7) ustawy z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r. (art. 7 projektu) poprzez zmianę w art. 16 ust. 3;
- 8) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (art. 8 projektu) poprzez zmianę w art. 30 w ust. 2a pkt 2;
- 9) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (art. 9 projektu) poprzez zmiany w art. 84a w § 1 w pkt 1 lit. b oraz w art. 165 w § 7 pkt 1;
- 10) ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (art. 10 projektu) poprzez zmianę w art. 21 ust. 8 pkt 3;
- 11) ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (art. 11 projektu) poprzez zmiany w art. 9 pkt 5 oraz w pkt 10 lit b i c;
- 12) ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art. 12 projektu) poprzez zmiany w art. 4 w ust. 1 w pkt 1 lit. g, w art. 15 we wprowadzeniu do wyliczenia oraz pkt 1 i 2 oraz w art. 17 ust. 1;

- 13) ustawy z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (art. 13 projektu) poprzez zmiany w art. 30 w ust. 1 w pkt 1 lit. b oraz ust. 2;
- 14) ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (art. 14 projektu) poprzez zmiany w art. 30 w ust. 1 w pkt 1 lit. b oraz ust. 2;
- 15) ustawy z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (art. 15 projektu) poprzez zmianę w art. 26 ust. 5;
- 16) ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim (art. 16 projektu) poprzez zmianę w art. 4 ust. 4;
- 17) ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym (art. 17 projektu) poprzez zmiany w art. 30 ust. 4 oraz w art. 37a ust. 2;
- 18) ustawy z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% (art. 18 projektu) poprzez zmiany w art. 5 w ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2a;
- 19) ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe (art. 19 projektu) poprzez zmianę w art. 13 ust. 5.

Proponuje się także przepisy przejściowe (art. 20 - 22), zgodnie z którymi:

- 1) ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą się odwoływać do podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć podatek od darowizn w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą;
- 2) ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą się odwoływać do ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą;
- 3) przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nabytych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 4) przepisy ustawy zmienianej w art. 6 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do przychodów osiągniętych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Proponuje się także przepis o wejściu w życie ustawy (art. 23), który jest zgodny z zasadą odpowiedniej *vacatio legis*, gdyż jest zdecydowanie dłuższy niż minimalne 14 dni, a także dłuższy niż wynikający z poglądu prezentowanego przez Trybunał Konstytucyjny.

zgodnie z którym okres minimalny vacatio legis w przypadku ustaw podatkowych nie powinien być krótszy niż jeden miesiąc.

Likwidacja podatku od spadków wpłynie korzystnie na system prawny. Przede wszystkim dojdzie do redukcji ilości przepisów prawa podatkowego, co jest szczególnie istotne w obliczu rosnącej w ostatnich latach inflacji prawa w Polsce. Ponadto wraz ze zniesieniem tego podatku, zniknie dotycząca go konstrukcja licznych wyłączeń, zwolnień i ulg, stopni progresji oraz różnorodnych stawek (w zakresie dziedziczenia). Dojdzie więc do uproszczenia systemu podatkowego i wzmocnienia ogólnych zasad prawa podatkowego, w szczególności: zasady ustawowej określoności regulacji podatkowych, zasady niedyskryminacji, zasady zaufania podatników do państwa i prawa oraz zasady proporcjonalności. Zostanie również ograniczona biurokracja związana z prowadzeniem procedur administracyjnych, zarówno po stronie spadkobierców, jak i organów podatkowych.

Projekt ustawy jest zgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz z konstytucyjnym standardem ochrony wolności i praw.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej. Ustawodawca w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej ma swobodę w jego kształtowaniu. Podatek od spadków nie obowiązuje w 9 państwach członkowskich Unii Europejskiej: Austrii, Słowacji, Czechach, Szwecji, Estonii, Łotwie, Rumunii, Cyprze i Malcie.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Likwidacja podatku od spadków przyniesie pozytywne skutki społeczne. Przede wszystkim stworzy środowisko przyjazne oszczędzaniu, nie karząc szczytnych zachowań, takich jak przekazywanie dóbr osobom najbliższym. Zmniejszy się także zakres obciążeń oraz związanych z ich poborem rygorów formalnych, dotkliwych zwłaszcza dla osób najuboższych. Wszyscy obywatele będą w równym stopniu zwolnieni z daniny na rzecz państwa. Zmniejszenie obciążeń finansowych w dziedziczeniu będzie również realizacją konstytucyjnej zasady ochrony rodziny.

Wprowadzenie projektu w życie spowoduje zmniejszenie wpływów do budżetów JST, przy czym będzie to zmiana nieodczuwalna dla finansów samorządowych. Obecne wpływy są marginalne i nie sięgają nawet 1% dochodów własnych JST. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) wpływy łączne z podatku od spadków i darowizn w latach 2018 – 2022 r. kształtowały się następująco:

- 2018 r. – 297,9 mln zł,
- 2019 r. – 326,5 mln zł,

- 2020 r. – 304,5 mln zł,
- 2021 r. – 418 mln zł,
- 2022 r. – 540,1 mln zł.

Podmioty, na które oddziałuje projekt i jego liczebność:

- 1) podatnicy podatku od spadków i darowizn (potencjalnie wszystkie osoby fizyczne, które nabyły własność rzeczy lub praw majątkowych w sposób wskazany w ustawie o podatku od spadków i darowizn);
- 2) płatnicy podatku od spadków i darowizn (4083 notariuszy, wg danych Krajowej Rady Notarialnej z 11.04.2024 r.²);
- 3) jednostki samorządu terytorialnego (2 477 gmin).

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Zniesienie podatku od spadków będzie miało korzystny wpływ na rozwój gospodarczy. Przyczyni się do stabilności finansowej rodzinnych firm. Wzrośnie konkurencyjność Polski na tle innych krajów Unii Europejskiej, ponieważ będzie ona atrakcyjnym miejscem do lokowania majątku i prowadzenia działalności gospodarczej. W związku z tym przewiduje się zwiększenie napływu zagranicznego kapitału oraz inwestycji. Skutkiem będzie też przeciwdziałanie podwójnemu, a niekiedy potrójnemu opodatkowaniu spadków transgranicznych. Likwidacja zbędnych obciążeń fiskalnych wpisuje się również w realizację założeń jednolitego rynku unijnego, szczególnie swobody przepływu kapitału i płatności (art. 63 TFUE), swobody przedsiębiorczości (art. 49 TFUE), przemieszczania się (art. 21 TFUE), świadczenia usług (art. 56 TFUE) oraz przepływu pracowników (art. 45 TFUE).

Wprowadzenie projektu w życie spowoduje zmniejszenie wpływów do budżetów JST, przy czym będzie to zmiana nieodczuwalna dla finansów samorządowych. Obecne wpływy są marginalne i nie sięgają nawet 1% dochodów własnych JST. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) wpływy łączne z podatku od spadków i darowizn w latach 2018 – 2022 r. kształtowały się następująco:

- 2018 r. – 297,9 mln zł,
- 2019 r. – 326,5 mln zł,
- 2020 r. – 304,5 mln zł,
- 2021 r. – 418 mln zł,
- 2022 r. – 540,1 mln zł.

² <https://krm.org.pl/aktualnosci/w-2023-roku-4083-notariuszy-prowadzilo-3317-kancelarii>

Podmioty, na które oddziałuje projekt i jego liczebność:

1) podatnicy podatku od spadków i darowizn (potencjalnie wszystkie osoby fizyczne, które nabyły własność rzeczy lub praw majątkowych w sposób wskazany w ustawie o podatku od spadków i darowizn);

2) płatnicy podatku od spadków i darowizn (4083 notariuszy, wg danych Krajowej Rady Notarialnej z 11.04.2024 r.);

3) jednostki samorządu terytorialnego (2 477 gmin).

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Wprowadzenie projektu w życie spowoduje zmniejszenie wpływów do budżetów JST, przy czym będzie to zmiana nieodczuwalna dla finansów samorządowych. Obecne wpływy są marginalne i nie sięgają nawet 1% dochodów własnych JST.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) wpływy łączne z podatku od spadków i darowizn w latach 2018 – 2022 r. kształtowały się następująco:

- 2018 r. – 297,9 mln zł,
- 2019 r. – 326,5 mln zł,
- 2020 r. – 304,5 mln zł,
- 2021 r. – 418 mln zł,
- 2022 r. – 540,1 mln zł.

Dla porównania, w 2022 r. dochody własne jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 175,2 mld zł. Oznacza to, że wpływy z podatku od spadków i darowizn stanowiły ledwie 0,31% tychże dochodów. Udział podatku od spadków i darowizn w strukturze finansowej JST nie sięga więc nawet 1% dochodów własnych.

Co więcej, według danych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) udział dochodów z podatku od spadków i darowizn w całości dochodów budżetowych w Polsce jest jednym z najniższych spośród 24 państw OECD, które opodatkowują spadki i darowizny. Gdyby uwzględnić same wpływy podatku spadkowego, udział ten naturalnie byłby jeszcze mniejszy.

Należy więc stwierdzić, że z perspektywy finansów samorządu terytorialnego likwidacja podatku od spadków nie miałaby praktycznie żadnego znaczenia. Nawet wpływy liczone łącznie z podatkiem od darowizn są znikome. Tym bardziej sam podatek od spadków nie pełni dla samorządów funkcji dochodowej.

Państwo natomiast zaoszczędzi na kosztach poboru podatku. Należy bowiem wskazać, że obecnie wydatki państwa związane z poborem wszystkich podatków oraz innych należności są na wysokim poziomie i systematycznie rosną. W ostatnich latach kształtowały się następująco:

- 2018 r. – ok. 2,2 mld zł,

- 2019 r. – ok. 2,3 mld zł,
- 2020 r. – ok. 2,3 mld zł,
- 2021 r. – ok. 2,5 mld zł,
- 2022 r. – ok. 2,6 mld zł.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt nie generuje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Doprowadzi jedynie do znikomego uszczuplenia dochodów własnych JST. Skarb Państwa odnotuje natomiast oszczędności w zakresie kosztów poboru podatku.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

☐ **Nie**

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

☐ **Nie**

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

☐ **Nie**

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

☐ **Nie**

Warszawa, 21 października 2024 r.

BEOS-WOSR/WPEiM-2201/24

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Sławomir Mentzen)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990 ze zmian.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Projektowana ustawa nowelizuje:

- 1) ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, ze zmian.; dalej: u.p.s.i.d. – art. 1 projektu);
- 2) ustawę z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2023 r. poz. 166 – art. 2 projektu);
- 3) ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1966, ze zmian. – art. 3 projektu);
- 4) ustawę z dnia 30 listopada 1989 r. o Funduszu Daru Narodowego (Dz. U. Nr 67, poz. 406 – art. 4 projektu);
- 5) ustawę z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 544 – art. 5 projektu);
- 6) ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, ze zmian. – art. 6 projektu);
- 7) ustawę z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 491, ze zmian. – art. 7 projektu);
- 8) ustawę z dnia 27 lipca 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zmian. – art. 8 projektu);
- 9) ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383, ze zmian. – art. 9 projektu);

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SP5-WP.020.234.6.2024
Data wpływu 21.10.2024 r.

- 10) ustawę z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 776, ze zmian. – art. 10 projektu);
- 11) ustawę z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 295 – art. 11 projektu);
- 12) ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 356, ze zmian. – art. 12 projektu);
- 13) ustawę z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (Dz. U. Nr 123, poz. 835, ze zmian. – art. 13 projektu);
- 14) ustawę z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 654, ze zmian. – art. 14 projektu);
- 15) ustawę z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (Dz. U. z 2023 r. poz. 152, ze zmian. – art. 15 projektu);
- 16) ustawę z dnia 5 lipca 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim (Dz. U. poz. 1432 – art. 16 projektu);
- 17) ustawę z dnia 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 695 – art. 17 projektu);
- 18) ustawę z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% (Dz. U. z 2024 r. poz. 531, ze zmian. – art. 18 projektu);
- 19) ustawę z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe (Dz. U. poz. 1114, ze zmian. – art. 19 projektu).

Ad 1

W obecnym stanie prawnym opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tytułem: a) dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, b) darowizny, polecenia darczyńcy, c) zasiedzenia, d) nieodpłatnego zniesienia współwłasności, e) zachowku, jeżeli uprawniony nie uzyskał go w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny lub w drodze dziedziczenia albo w postaci zapisu, f) nieodpłatnej: renty, użytkowania oraz służebności (por. art. 1 ust. 1 u.p.s.i.d.), a także – zgodnie z art. 1 ust. 2 u.p.s.i.d. – nabycie praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycie jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci.

Projektowana ustawa zakłada zniesienie (likwidację) podatku od spadków i opodatkowanie wyłącznie nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tytułem:

- 1) darowizny, polecenia darczyńcy,
- 2) zasiedzenia,
- 3) nieodpłatnego zniesienia współwłasności,
- 4) nieodpłatnej: renty, użytkowania oraz służebności

(zmieniony art. 1 ust. 1 u.p.s.i.d. – art. 1 pkt 2 projektu).

Pozostałe zmiany w ustawie o podatku od spadków i darowizn, w tym nadanie ustawie nowego tytułu (ustawa o podatku od darowizn), określone w art. 1 pkt 1 i 3-13 projektu, są konsekwencją zniesienia (likwidacji) opodatkowania nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułem: a) dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, b) zachowku, jeżeli uprawniony nie uzyskał go w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny lub w drodze dziedziczenia albo w postaci zapisu, a także nabycia praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycia jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci (nowe brzmienie art. 1 ust. 1 u.p.s.i.d. oraz uchylenie ust. 2 w art. 1 u.p.s.i.d. – art. 1 pkt 2 i 3 projektu).

Projektowana ustawa nie obejmuje swym zakresem – poza ograniczeniem przedmiotu opodatkowania i wynikającym stąd dostosowaniem innych przepisów u.p.s.i.d. do zmienionego (ograniczonego) zakresu tej ustawy – pozostałych elementów konstrukcyjnych podatku od darowizn: podstawy opodatkowania, kwot wolnych od podatku, stawek podatku i zasad kwalifikowania obdarowanych do grup podatkowych oraz zwolnień podatkowych.

Ad 2-18

Zmiany w pozostałych ustawach – ustawie o fundacjach, ustawie o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, ustawie o Funduszu Daru Narodowego, ustawie o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawie o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r., ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawie – Ordynacja podatkowa, ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, ustawie o podatku od czynności cywilnoprawnych,

ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r., ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, ustawie o odwróconym kredycie hipotecznym, ustawie o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim, ustawie o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym, ustawie o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% oraz ustawie o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe – mają charakter dostosowawczy do zmiany u.p.s.i.d. i są konsekwencją zniesienia (likwidacji) opodatkowania nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułem dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, zachowku, a także nabycia praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycia jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci.

Jednocześnie w projekcie zawarto przepis, zgodnie z którym ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą odwoływać się do podatku od spadków i darowizn lub do ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć, odpowiednio – podatek od darowizn lub ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą (art. 20 projektu).

Projektowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2025 r. (art. 23 projektu), przy czym:

- 1) zgodnie z jej art. 21 – przepisy u.p.s.i.d., w brzmieniu nadanym przez art. 1 projektu, będą miały zastosowanie do własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nabytych od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy;
- 2) zgodnie z jej art. 22 – przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą (art. 6 projektu) będą miały zastosowanie do przychodów osiągniętych od dnia wejścia jej w życie.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Nakładanie podatków należy do kompetencji państw członkowskich UE, przy czym musi się ono odbywać z zachowaniem wymogów określonych w traktatach i prawie wtórnym. W zakresie określonym traktatami możliwa jest zarówno harmonizacja podatków pośrednich (por. art. 113 Traktatu

o funkcjonowaniu Unii Europejskiej; TfUE), jak i bezpośrednich (por. art. 115 TfUE). Do tych ostatnich należy m.in. podatek od spadków i darowizn.

W obecnym stanie prawnym opodatkowanie spadków nie jest harmonizowane w UE.

W zakresie opodatkowania spadków obowiązuje zalecenie Komisji z dnia 15 grudnia 2011 r. dotyczące zapobiegania podwójnemu opodatkowaniu spadków (2011/856/UE) (Dz. Urz. UE L 336 z 20.12.2011 r., s. 81), którego celem ogólnym jest rozwiązanie przypadków podwójnego opodatkowania, tak aby całkowity poziom podatku od określonego spadku nie był wyższy od poziomu, który miałby zastosowanie, jeżeli prawo do opodatkowania całego spadku miałoby wyłącznie państwo członkowskie z najwyższym poziomem opodatkowania spośród wszystkich zaangażowanych państw członkowskich (pkt 3 zalecenia). Zalecenie to dotyczy zarówno podatku od spadków, jak i poprzez analogię podatku od darowizn, w przypadku gdy darowizny podlegają opodatkowaniu na mocy takich samych lub podobnych przepisów jak spadki (por. pkt 1 zalecenia). Pod pojęciem „podatek od spadków” Zalecenie rozumie każdy podatek na poziomie krajowym, federalnym, regionalnym lub lokalnym nałożony w przypadku śmierci, bez względu na jego nazwę, sposób nałożenia oraz osobę podlegającą opodatkowaniu, w tym w szczególności podatek od majątku, podatek od spadków, podatek od przeniesienia własności aktywów, podatek od przysporzenia, opłatę skarbową, podatek dochodowy i podatek od dochodów kapitałowych (por. pkt 2 lit. a zalecenia).

Zgodnie z art. 288 akapit pierwszy TfUE zalecenia, podobnie jak rozporządzenia, dyrektywy, decyzje i opinie, przyjmowane są przez instytucje UE w celu wykonania ich kompetencji, z tym że zalecenia – w odróżnieniu od rozporządzeń, dyrektyw i decyzji – nie mają mocy wiążącej (por. art. 288 akapit piąty TfUE).

III. Analiza projektu ustawy pod kątem prawa Unii Europejskiej

Opiniowany projekt odnosi się do przepisów dotyczących opodatkowania spadków, znosząc w tym zakresie podatek wynikający z ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn oraz dokonując zmian w osiemnastu innych ustawach, będących konsekwencją zniesienia (likwidacji) opodatkowania nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułem dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, zachowku, a także nabycia praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycia jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci.

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy (likwidacja opodatkowania spadków otrzymywanych przez osoby fizyczne oraz wynikające stąd zmiany dostosowawcze w pozostałych ustawach, określonych w art. 2-19 projektu) nie są regulowane prawem Unii Europejskiej. Tym samym pozostają w wyłącznej gestii państw członkowskich.

IV. Konkluzja

Przedmiot poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

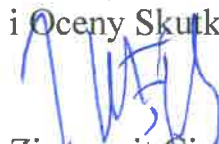
Autor:

dr Jacek Kulicki

specjalista ds. finansów publicznych
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieřlik

Warszawa, 21 października 2024 r.

BEOS-WOSR/WPEiM-2202/24

DS. 1120.379.2.0024
21.10.2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Sławomir Mentzen) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 regulaminu Sejmu

Projektowana ustawa nowelizuje:

- 1) ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, ze zmian.; dalej: u.p.s.i.d. – art. 1 projektu);
- 2) ustawę z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2023 r. poz. 166 – art. 2 projektu);
- 3) ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1966, ze zmian. – art. 3 projektu);
- 4) ustawę z dnia 30 listopada 1989 r. o Funduszu Daru Narodowego (Dz. U. Nr 67, poz. 406 – art. 4 projektu);
- 5) ustawę z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 544 – art. 5 projektu);
- 6) ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, ze zmian. – art. 6 projektu);
- 7) ustawę z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 491, ze zmian. – art. 7 projektu);
- 8) ustawę z dnia 27 lipca 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zmian. – art. 8 projektu);
- 9) ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383, ze zmian. – art. 9 projektu);
- 10) ustawę z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 776, ze zmian. – art. 10 projektu);

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SP5-WP.040.234.7.2024
Data wpływu 21.10.2024r.

- 11) ustawę z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 295 – art. 11 projektu);
- 12) ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 356, ze zmian. – art. 12 projektu);
- 13) ustawę z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (Dz. U. Nr 123, poz. 835, ze zmian. – art. 13 projektu);
- 14) ustawę z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 654, ze zmian. – art. 14 projektu);
- 15) ustawę z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (Dz. U. z 2023 r. poz. 152, ze zmian. – art. 15 projektu);
- 16) ustawę z dnia 5 lipca 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim (Dz. U. poz. 1432 – art. 16 projektu);
- 17) ustawę z dnia 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 695 – art. 17 projektu);
- 18) ustawę z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% (Dz. U. z 2024 r. poz. 531, ze zmian. – art. 18 projektu);
- 19) ustawę z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe (Dz. U. poz. 1114, ze zmian. – art. 19 projektu).

Ad 1

W obecnym stanie prawnym opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tytułem: a) dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, b) darowizny, polecenia darczyńcy, c) zasiedzenia, d) nieodpłatnego zniesienia współwłasności, e) zachowku, jeżeli uprawniony nie uzyskał go w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny lub w drodze dziedziczenia albo w postaci zapisu, f) nieodpłatnej: renty, użytkowania oraz służebności (por. art. 1 ust. 1 u.p.s.i.d.), a także – zgodnie z art. 1 ust. 2 u.p.s.i.d. – nabycie praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycie jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci.

Projektowana ustawa zakłada zniesienie (likwidację) podatku od spadków i opodatkowanie wyłącznie nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tytułem:

- 1) darowizny, polecenia darczyńcy,
 - 2) zasiedzenia,
 - 3) nieodpłatnego zniesienia współwłasności,
 - 4) nieodpłatnej: renty, użytkowania oraz służebności
- (zmieniony art. 1 ust. 1 u.p.s.i.d. – art. 1 pkt 2 projektu).

Pozostałe zmiany w ustawie o podatku od spadków i darowizn, w tym nadanie ustawie nowego tytułu (ustawa o podatku od darowizn), określone w art. 1 pkt 1 i 3-13 projektu, są konsekwencją zniesienia (likwidacji) opodatkowania nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułem: a) dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, b) zachowku, jeżeli uprawniony nie uzyskał go w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny lub w drodze dziedziczenia albo w postaci zapisu, a także nabycia praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycia jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci (nowe brzmienie art. 1 ust. 1 u.p.s.i.d. oraz uchylenie ust. 2 w art. 1 u.p.s.i.d. – art. 1 pkt 2 i 3 projektu).

Ad 2-18

Zmiany w pozostałych ustawach – ustawie o fundacjach, ustawie o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, ustawie o Funduszu Daru Narodowego, ustawie o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawie o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r., ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawie – Ordynacja podatkowa, ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, ustawie o podatku od czynności cywilnoprawnych, ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r., ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, ustawie o odwróconym kredycie hipotecznym, ustawie o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowie w województwie zachodniopomorskim, ustawie o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym, ustawie o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% oraz ustawie o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe – mają charakter dostosowawczy do zmiany u.p.s.i.d. i są konsekwencją zniesienia (likwidacji) opodatkowania nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy

znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułem dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, zachowku, a także nabycia praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycia jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci.

Jednocześnie w projekcie zawarto przepis, zgodnie z którym ilekroć przepisy powszechnie obowiązującego prawa będą odwoływać się do podatku od spadków i darowizn lub do ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, należy przez to rozumieć, odpowiednio – podatek od darowizn lub ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od darowizn, w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą (art. 20 projektu).

Projektowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2025 r. (art. 23 projektu), przy czym:

- 1) zgodnie z jej art. 21 – przepisy u.p.s.i.d., w brzmieniu nadanym przez art. 1 projektu, będą miały zastosowanie do własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nabytych od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy;
- 2) zgodnie z jej art. 22 – przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą (art. 6 projektu) będą miały zastosowanie do przychodów osiągniętych od dnia wejścia jej w życie.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw nie stanowi projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

dr Jacek Kulicki

specjalista ds. finansów publicznych

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, 23 października 2024 r.

BSA I.021.42.2024

WYDZIAŁ KANCELARII SZEF
L.dz. DS. 1804, 426.2024
Data wpływu 29.10.2024

Pan
Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 15 października 2024 r., znak: SPS-WP.020.234.5.2024, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, uprzejmie informuję, że **poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw** nie podlega opiniowaniu.

Z poważaniem,

WZ.

SSN Zbigniew Kapiński
Prezes Sądu Najwyższego kierujący
pracą Izby Karnej
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-WP.020.234.8.2024

Data wpływu 30.10.2024

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	293290.592146.310583
Nazwa dokumentu	BSA I.021.42.2024 - pismo przewodnie.pdf
Tytuł dokumentu	BSA I.021.42.2024 - pismo przewodnie
Sygnatura dokumentu	BSA I.021.42.2024
Data dokumentu	23.10.2024 11:24:16
Skrót dokumentu	DA15D22F8C50D9D3164C8DFAE5C2C4348 F11DD9C
Wersja dokumentu	1.5
Data podpisu	23.10.2024
Sygnatariusz	Zbigniew Kapiński; Prezes SN
Stanowisko	Prezes Sądu Najwyższego
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.124.8.8.
Data wydruku:	23.10.2024 12:49:48
Autor wydruku:	Zawrzykraj Agnieszka w zastępstwie za SEKRETARIAT BIURA STUDIÓW I ANALIZ

Prezes
Adam Glapiński

Warszawa, 6 listopada 2024 r.

DP.IV.024.129.2024.MJ

DS.1804.448.2024

08.11.2024

Pan

Jacek Cichocki

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie,

W nawiązaniu do pisma z dnia 15 października 2024 r. (znak: SPS-WP.020.234.5.2024) dotyczącego *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz niektórych innych ustaw*, uprzejmie informuję, że Narodowy Bank Polski nie zgłasza uwag do powyższego dokumentu.

Z poważaniem

Prezes
Narodowego Banku Polskiego
Adam Glapiński

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-WP.020.234.9.2024

Data wpływu 12.11.2024

O P O S

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Olsztyn, 08.11. 2024 r.

033.10.132.2024

Szanowny Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Opinia

Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych

w sprawie: projektu ustawy o podatku rolnym oraz ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (SH.020.237.2024)

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych negatywnie opiniuje projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku rolnym oraz ustawy o podatkach i opłatach lokalnych z kilku kluczowych powodów.

Przede wszystkim, projektowane zmiany mogą prowadzić do niesprawiedliwego uprzywilejowania producentów energii z biogazowni, co jest sprzeczne z zasadami wolnego rynku i może budzić wątpliwości w kontekście zgodności z przepisami o pomocy publicznej. Wprowadzenie zwolnień podatkowych bez dokładnej analizy skutków finansowych może skutkować znacznym obniżeniem dochodów samorządów, co negatywnie wpłynie na ich zdolność do realizacji zadań publicznych. Nie można zgodzić się, że obniżenie wpływu do budżetu jednostek samorządu terytorialnego z tytułu podatku od nieruchomości będzie zrekompensowane zwiększeniem wpływu podatku rolnego. Wpływy z tytułu podatku od nieruchomości są niewspółmiernie wyższe do wpływów z podatku rolnego.

Dodatkowo, niejasność terminologiczna oraz brak precyzji w zapisach mogą skomplikować stosowanie prawa podatkowego na poziomie lokalnym. Zwracamy również uwagę, że takie zmiany mogą być korzystne głównie dla większych podmiotów gospodarczych, co prowadzi do nierówności na rynku produkcji energii.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPIS WP. 020.237.14.2024
Data wpływu 18.11.2024

OPOS

Opólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Poselski projekt ww. ustawy m.in. przewiduje, że biogazownia rolnicza działająca w ramach gospodarstwa rolnego powinna być traktowana jako integralna część tego gospodarstwa, co skutkowałoby opodatkowaniem jej podatkiem rolnym, a nie podatkiem od nieruchomości. Należy zwrócić uwagę na niekonsekwencję wnioskodawcy zawartą w uzasadnieniu do projektu ustawy, gdzie czytamy, że instalacja biogazowni rolniczej, jako działająca w ramach gospodarstwa rolnego i stanowiąca nierozdzielna część tego gospodarstwa, powinna być opodatkowana podatkiem rolnym, nie zaś podatkiem od nieruchomości. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają wyłącznie grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne (z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza), a proponowane rozwiązania legislacyjne nie zawierają zapisów, które pozwalałyby na opodatkowanie instalacji biogazowni rolniczej podatkiem rolnym.

Zaproponowane, zarówno w ustawie o podatku rolnym jak i ustawie o podatkach i opłatach lokalnych, zmiany mają na celu de facto wyłączenie z opodatkowania podatkiem od nieruchomości gruntów, budynków i budowli, które w obecnym stanie prawnym podlegają, co do zasady, opodatkowaniu stawkami najwyższymi, tj. stawkami właściwymi dla gruntów, budynków i budowli zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej (bądź z taką działalnością związanych).

Dodanie do art. 2 ust. 3 ustawy o podatku rolnym pkt 4 w proponowanym brzmieniu, skutkować będzie niemożnością zastosowania wobec użytków rolnych zajętych pod działalność wykonywaną w biogazowni rolniczej stawki podatku od nieruchomości właściwej dla gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej (której w roku bieżącym maksymalna wysokość wynosi 1,34 zł za 1 metr kwadratowy) i jednocześnie koniecznością opodatkowania przedmiotowych gruntów podatkiem rolnym w stawce wynoszącej w roku 2024 maksymalnie 224,075 zł od 1 ha przeliczeniowego gruntów.

Dodatkowo, projektodawca proponuje zwolnić z podatku od nieruchomości (na skutek dodania pkt 4a do art. 7 ust 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych) grunty, budynki, budowle i urządzenia tworzące zorganizowaną całość biogazowni rolniczej, które to przedmioty podlegają w obecnym stanie prawnym opodatkowaniu stawkami właściwymi dla gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

OPOS

Opólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Brak uzasadnienia dla wprowadzenia nowych przywilejów podatkowych dla biogazowni, zwolnienie z opodatkowania gruntów pod biogazowniami jest nieuzasadnione, jeśli porównać je do obowiązujących przepisów dotyczących innych budynków gospodarczych rolników. Projektowane rozwiązania mogą uprzywilejować pewne grupy producentów energii, co może prowadzić do nierówności na rynku produkcji energii oraz budzi to wątpliwości zarówno w kontekście zasad wolnego rynku, jak i zgodności z przepisami o pomocy publicznej. Projektowane zwolnienia mogą negatywnie wpłynąć na budżety samorządów, a zapewnienia o rekompensacie poprzez rozwój lokalny oceniamy jako niewystarczające. Powyższe stanowisko wynika przede wszystkim z obawy o zmniejszenie dochodów podatkowych gminy z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie trudnym do oszacowania na obecnym etapie.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2c ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1176) podatnikom podatku rolnego przysługuje ulga inwestycyjna z tytułu wydatków poniesionych na zakup i zainstalowanie urządzeń do wykorzystywania na cele produkcyjne naturalnych źródeł energii (wiatru, biogazu, słońca, spadku wód). Ulga inwestycyjna polega na odliczeniu od należnego podatku rolnego od gruntów położonych na terenie gminy, w której została dokonana inwestycja – w wysokości 25 % udokumentowanych rachunkami nakładów inwestycyjnych. W związku z powyższym samorządy utracą część wpływu z podatku rolnego, który miał rekompensować stratę w podatku od nieruchomości.

Podnieść należy jedno zastrzeżenie o charakterze legislacyjnym. Art. 2 projektu ustawy dodający pkt 4a do art. 7 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych posługuje się pojęciem „urządzenia” obok pojęć „grunty, budynki budowlne”. Ww. ustawa w art. 2 ust. 1 przewiduje, iż opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości podlegają grunty, budynki lub ich części oraz budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Tym samym przedmiotem opodatkowania podatkiem od nieruchomości nie są „urządzenia” jako osobny przedmiot opodatkowania. Urządzenia mogą podlegać opodatkowaniu jako budowle, co wprost wynika z definicji zawartej w art. 1a ust. 1 pkt 2 ww. ustawy. Mając na uwadze powyższe nie wydaje się być poprawnym wymienienie urządzeń jako przedmiotów opodatkowania, które miałyby podlegać zwolnieniu od podatku od nieruchomości, bowiem

OPOS

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

nie może być zwolniona od podatku rzecz, która w ogóle nie stanowi osobnego przedmiotu opodatkowania.

Podsumowując, projekt w obecnym kształcie jest oceniany jako nieprzemyślany, niekompletny i potencjalnie szkodliwy dla budżetów lokalnych oraz zasad sprawiedliwości podatkowej. Zachodzi obawa, że przez zbyt ogólne zapisy w projekcie ustawy mogą wystąpić nieścisłości, które będą źródłem kontrowersji i sporów podatników z samorządami.

Z poważaniem

Krzysztof Szulborski
Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich
Prezydencja OPOS

Krzysztof Dariusz
Szulborski

Elektronicznie podpisany
przez Krzysztof Dariusz
Szulborski
Data: 2024.11.13 14:59:34
+01'00'

